

KLAGANDE

1. DRIS Djurens röst i Sverige, 802512-3624
c/o Bibi Noris
Nykvarn 1
725 98 Västerås

2. Jaktkritikerna, 802441-4370
c/o Richard Dehnisch
Grafikvägen 30
721 43 Johanneshov

3. Miljöpartiet de Gröna i Haninge, 812400-8585
Rudsjöterrassen 3
136 40 Handen

4. Naturskyddsföreningen i Haninge, 802433-6011
c/o Ulf Zetterstedt
Fläderstigen 21
136 72 Vendelsö

5. Wolf Association Sweden, 802454-4846
c/o Per Dunberg
Mälarvarvsbacken 14
117 33 Stockholm

6. Nordulv, 875003-6868
Box 4022
650 04 Karlstad

7. Svenska Rovdjursföreningen, 883202-3264
Masthamnen,
116 30 Stockholm

8. Miljöpartiet de Gröna i Nynäshamn, 802432-4728
c/o Bernt Månsson,
Backluravägen 49,
149 43 Nynäshamn

9. De enskilda (se bilaga 1)

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 6 december 2017,
dnr 218-42280-2017, (se bilaga 2)

SAKEN

Skyddsjakt efter varg enligt jaktförordningen (1987:905)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar Miljöpartiet de Gröna i Haninge, Miljöpartiet de Gröna i Nynäshamn, DRIS Djurens röst i Sveriges och de enskildas (se bilaga 1) överklaganden.

Förvaltningsrätten avslår överklagandena i övrigt.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) har beslutat om skyddsjakt efter en varg, försedd med radiosändarhalsband, inom ett område i Haninge och Tyresö kommuner. I beslutet anges att jakten får bedrivas under perioden 6 december 2017 till och med den 28 februari 2018. Dock längst till dess att en varg fällts eller till dess annat beslutas. I beslutet har länsstyrelsen bedömt att samtliga förutsättningar för skyddsjakt är uppfyllda. Skälen för beslutet framgår av bilaga 2.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad (DRIS) Djurens röst i Sverige anför

Djurens röst i Sverige (DRIS) har överklagat beslutet och yrkar inhibition. DRIS anför i huvudsak följande. Ansökan om skyddsjakt grundar sig på en begäran om att spara klövvilt inom det aktuella området. Vargen befinner sig till stora delar inom Nationalpark och fredade områden. Vargen har inte visat sig hotfull på något sätt förutom att den är oskygg.

Vad Miljöpartiet de Gröna i Haninge anför

Miljöpartiet de Gröna i Haninge (Miljöpartiet Haninge) har överklagat beslutet och yrkar inhibition. Miljöpartiet Haninge anför i huvudsak följande. Länsstyrelsen har inte tillräckligt tydligt utrett om det finns någon annan lämplig lösning. I underlaget till beslutet förekommer direkt felaktiga påståenden som även dementerats av avsändaren. För det fall det är frågan om att skydda tamdjur bör rovdjursavvisande stängsel användas. Tid har funnits sedan i juni 2017 att genomföra detta. Länsstyrelsen har inte motiverat att det finns en stor sannolikhet för allvarlig skada samt att jakten skulle minska risken för allvarlig skada. Miljöpartiet Haninge överklagar även villkoren för beslutet.

Vad Naturskyddsföreningen i Haninge anför

Naturskyddsföreningen i Haninge (Naturskyddsföreningen) överklagar beslutet och anför i huvudsak följande. Naturskyddsföreningen ifrågasätter att det skulle vara frågan om en grad av allvarlig skada på så sätt att beslutet behöver gälla omedelbart. Ett omedelbart verkställande av beslutet försvårar för miljöskyddsorganisationer att ta tillvara sin rätt. Länsstyrelsen har inte heller uttömt rekvisitet annan lämplig lösning. I ärendet är det inte heller frågan om allvarlig skada på så sätt att skydds jakt ska beviljas. Viltskadecenter har bedömt att risken för allvarlig skada på människor är mycket liten. Vilda vargar har inte skadat människor på flera hundra år. Länsstyrelsen har beslutat att pröva att genomföra skrämrelåtgärder. Dessa skrämrelåtgärder har inte kunnat genomföras. Länsstyrelsen borde göra fler ansträngningar att genomföra skrämrelåtgärder och utvärdera resultatet av dessa innan en skydds jakt genomförs. Det är länsstyrelsen som har att bevisa att förutsättningarna för skydds jakt är uppfyllda.

Naturskyddsföreningen ifrågasätter om vargen har en gynnsam bevarandestatus. Detta utifrån årets inventering av varg om 355 individer varav 44 av dessa är döda. Till detta kommer årets licensjakt om 22 vargar samt utöver detta beslut om skydds jakt. Införandet av en ny omräkningsfaktor kommer dessutom att medföra att antalet vargar är lägre än vad som är fallet idag. Med stöd av försiktighetsprincipen bör jakten därmed inte tillåtas. Området där vargen befinner sig är tillräckligt stort för att kunna hysa ett vargrevir. Vargen gör nytta för den biologiska mångfalden och tar andra djur längre ner i näringskedjan som exempelvis vildsvin och rovfåglar etc. Det är inte heller säkerställt att det endast rör sig om en varg. Vargen kan ha bildat ett revir med en hane. Det stora antalet observationer om närhet till människor kommer av att människor sökt upp vargen av nyfikenhet.

Vad Jaktkritikerna anför

Jaktkritikerna har överklagat beslutet och anför i huvudsak följande. Vargen utgör inte ett hot mot någon och jagar endast vilda djur. Vargen har inte gett

sig på hundar eller tamboskap. Annan lämplig lösning har inte prövats. Skrämselmetoder har inte genomförts. Den aktuella vargen har inte varit aggressiv mot andra hundar vilket är ett vanligt beteende hos vargar. Länsstyrelsen bedömer att vargen är oskygg vilket inte stämmer. Vargen är så pass skygg att skrämselförsöken inte kunnat genomföras. Länsstyrelsens personal har inte lyckats komma tillräckligt nära vilket är minst 30 meter för att lyckas med sina skrämselförsök. Till övervägande del befinner sig vargen inom Nationalpark och fredade områden. I området finns gott om älg och rådjur vilket vargen kan leva på. När vargen först dök upp i området gav den sig på tamboskap exempelvis får i områden där det saknades riktiga stängsel.

Jaktkritikerna har härefter i komplettering anfört att de fakta som länsstyrelsen har grundat sitt beslut på inte är förenligt med vad länsstyrelsens personal uppgett på informationsmöte tre veckor tidigare. Vargangrepp mot människor grundar sig på tre faktorer, ett att vargen är rabiessmittad, två att andra bytesdjur saknas vilket medföra att vargen svälter. Den tredje faktorn för vargangrepp är när vargen matats av människor under lång tid. Länsstyrelsens experter har anfört att älgar skadar människor i större utsträckning än varg i förhållande till populationsstorlek. Risken för att vargen attackerar människor är så pass liten att den inte motiverar skydds jakt. Jaktkritikerna hänvisar till inspelat material från länsstyrelsens informationsmöte och en filmsekvens i syfte att visa vargens beteende.

Vad Wolf Association Sweden anför

Wolf Association Sweden (WAS) överklagar beslutet och anför i huvudsak följande. Beslutet strider mot artikel 16 i art- och habitatdirektivet. Efter att Tyresta naturreservat har förbättrat sina stängsel och frivilliga har patrullerat området har inga fler attacker skett. Om länsstyrelsen bedömt att vargen varit hotfull hade beslut om skydds jakt tagits omedelbart. Nu kommer detta beslut först efter en kampanj från kommunalpolitiker. Eftersom vargen ingår

i ett forskningsprojekt är den värdefull och måste bevaras. Av de attacker som skett mot får i området har det inte kunnat fastställas att dessa är orsakade av den nu aktuella vargen. Vargen har inte uppträtt hotfullt.

Vad Nordulv anför

Nordulv har i överklagande yrkat inhibition och anför i huvudsak följande. Den aktuella vargen har uppträtt fullt normalt och i de enstaka fall som ett får har dödat har det inte kunnat fastställas vilken varg som dödat fåren. Endast att en varg troligen har varit förövaren. Efter att Tyresta naturreservat har förbättrat sina stängsel och frivilliga har patrullerat området har inga fler attacker skett. Vargen har vid några tillfällen passerat nära en förskola men på intet sätt varit hotfull. Vargen har vikit av när den närmat sig människor och gått sin väg. Kraven om skydds jakt har framställts av tre kommunpolitiker som utsatt länsstyrelsen för massiva påtryckningar. En majoritet av befolkningen i Haninge och Tyresta är positivt inställda till vargen och har inte den rädsla för varg som påstås. Vargen är viktig på så sätt att den ingår i ett forskningsprojekt och det uppstår skada om forskarna inte längre kan följa vargens rörelser. Eftersom halsbandet är trasigt på vargen måste detta bytas ut. Det borde vara ett bra tillfälle att istället för skydds jakt söva vargen och flytta den. Sedan beslutet om licens jakt togs har sju vargar skjutits. Några skrämselförsök har inte gjorts som försök till annan lämplig lösning.

Vad Svenska Rovdjursföreningen anför

Svenska Rovdjursföreningen har i överklagande yrkat att beslutet om skydds jakt upphävs och att förvaltningsrätten beslutar om inhibition. Svenska Rovdjursföreningen anför i huvudsak följande. Det står i strid med effektivitetsprincipen att beslut träder ikraft samma dag som det fattats. Detta hindrar en effektiv överprövning av beslutet. Länsstyrelsens intresse av omedelbar verkställighet kan inte väga tyngre än de intressen som talar för att ärendet prövas innan verkställighet. En annan lämplig lösning än skydds jakt är skrämselförsök. Länsstyrelsen har tidigare fattat beslut om

skrämrelåtgärder som inte lyckats genomföras. En sådan lösning bör inte avfärdas innan ett beslut om skydds jakt fattas. Nya försök till skrämrel bör prövas. Att länsstyrelsen inte lyckats genomföra skrämrelåtgärder talar dessutom mot länsstyrelsens uppgifter att vargen skulle vara oskygg. Vargen kan dessutom bidra till kunskap om hur vargar kan bli mer skygga för människor. Det sätt skydds jakten är tänkt att genomföras på minskar acceptansen för varg. Det finns inget stöd i rovdjurspolitiken att vargar inte får etablera revir inom tätbebyggt område. Människor känner oro för förekomsten av vargrevir vilket till övervägande del beror på propaganda från vargmotståndare. En oro kan inte vara skäl för ett beslut om skydds jakt.

Miljöpartiet de Gröna i Nynäshamn

Miljöpartiet de Gröna i Nynäshamn (Miljöpartiet Nynäshamn) har i överklagande yrkat att beslutet upphävs. Miljöpartiet Nynäshamn yrkar även inhibition och anför i huvudsak följande. Kritik har framförts från EU avseende jakt på varg varvid särskilt aktsamhet bör vidtas pga. ett litet vargbestånd. I underlaget till länsstyrelsens beslut förekommer direkta felaktigheter som tillbakavisats av avsändaren i media. Det finns andra lämpliga lösningar såsom rovdjursavvisande stängsel. Utan tillgång till tamdjur är sannolikheten stor att vargen håller sig i skogarna runt Tyresta och lever på vilda djur. Länsstyrelsen har inte visat att det finns en stor sannolikhet för allvarlig skada samt att jakten skulle motverka detta. Miljöpartiet Nynäshamn överklagar även villkoren för beslutet.

Vad de enskilda anför

Enskilda personer (se bilaga 1) överklagar beslutet och yrkar i förekommande fall inhibition. De anför i huvudsak följande. Länsstyrelsen har inte haft fog för sitt beslut. Vargen är inte farlig för människor. Andra lämpliga lösningar finns såsom att flytta vargen.

Länsstyrelsen vidhåller sitt beslut.

RÄTTSLIG REGLERING

Bestämmelser

Enligt 23 a § första stycket jaktförordningen får beslut om jakt efter varg meddelas om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Ett beslut om jakt får meddelas av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön. Ett beslut om jakt får även meddelas i syfte att bl.a. förhindra en allvarlig skada, särskilt på boskap eller annan egendom.

Enligt 23 b § samma förordning får beslut om skydds jakt på varg fattas om det finns förutsättningar enligt 23 a § efter ansökan från den som riskerar att drabbas av skada eller på eget initiativ. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå får beslut om skydds jakt fattas även om någon skada inte har inträffat.

Bestämmelsen i 23 a och 23 b §§ jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

Enligt artikel 12.1 a) i art- och habitatdirektivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur det görs. Vargen finns uppräknad i bilaga 4 a och anges vara en prioriterad art.

I artikel 16.1 b) i samma direktiv anges att förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i dess naturliga utbredningsområde får medlemsstaterna göra undantag från bestämmelserna i bl.a. artikel 12 av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller av andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön.

EU-domstolen har i dom den 14 juni 2007 i mål C-342/05 angående jakt efter varg i Finland (Europeiska kommissionen mot Republiken Finland) uttalat att undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 i direktivet ska tolkas restriktivt och att den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet. Enligt artikel 16.1 i direktivet krävs att det redan föreligger en gynnsam bevarandestatus av arten i dess naturliga utbredningsområde för att undantag ska få beviljas.

Det är likväl möjligt att bevilja sådana undantag i särskilda fall när det konstaterats att det inte kan försvåra den ogynnsamma bevarandestatusen hos arten eller förhindra återställande av en gynnsam bevarandestatus. Det kan inte uteslutas att dödandet av ett begränsat antal individer inte påverkar det eftersträvade syftet i artikel 16.1 i direktivet. Ett sådant undantag skulle i så fall sakna effekt för den berörda arten.

Enligt 59 § jaktförordningen får länsstyrelsen förordna att beslut enligt denna förordning ska gälla utan hinder av att det överklagas.

Förarbeten

I områden med rovdjursförekomst är rädslan för att bli attackerad av rovdjur generellt större än i andra områden. Det finns också en utbredd rädsla som hör samman med risken att ens tamdjur angrips av rovdjur. Orientering, joggning, skidåkning, ridning, hundträning och bärplockning är därmed aktiviteter som människor kan känna tveksamhet inför att utföra och därför välja att upphöra med i områden med rovdjur. Det finns vidare platser i landet där föräldrar känner osäkerhet inför att låta sina barn gå ensamma till skolbussen av rädsla för stora rovdjur... Allteftersom vargen sprider sig kan den även utgöra problem för annan tamboskap och tamdjur. Det finns i dag en oro bland befolkningen i de delar av landet som har stor förekomst av varg. Oron påverkar människors vardag. Regeringen tar denna oro på stort allvar och anser bl.a. att vargar inte ska uppehålla sig i tätbebyggda områden eller i närheten av bostäder på landsbygden. I de fall skydds jakt kan bli aktuellt enligt 23 a och 28 §§ jaktförordningen måste den vara rättssäker och ge den som värnar sina djur bra möjligheter till detta. (Prop. 2012/13:191 s. 24 och s. 40).

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Talerätt för enskilda

Länsstyrelsens beslut gäller skydds jakt efter varg enligt jaktförordningen. Varken jaktlagen (1987:259) eller jaktförordningen innehåller några bestämmelser om vem som kan överklaga länsstyrelsens beslut. I sådant fall gäller den allmänna regeln i 22 § förvaltningslagen (1986:223) av vilken framgår att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas.

Enskilda personer (bilaga 1) har överklagat länsstyrelsens beslut. Någon allmän klagorätt för var och en som är missnöjd med ett beslut erkänns inte av den svenska rättsordningen. En förutsättning för att annan än den som har

varit part hos beslutsmyndigheten ska ha talerätt är att klaganden kan åberopa ett intresse som det är möjligt att beakta vid sakens prövning (jfr HFD 2012 ref. 24)

Förvaltningsrätten konstaterar att det inte har framkommit att det överklagade beslutet påverkar de enskildas rättsställning eller berör ett intresse som erkänts av rättsordningen i den mening att deras intresse är ett sådant som kan beaktas vid sakens prövning. Inte heller i övrigt har framkommit något som visar att de enskilda är berörda av länsstyrelsens beslut på ett sådant sätt att de har rätt att överklaga beslutet. De enskildas (bilaga 1) överklaganden ska därför avvisas.

Talerätt för föreningar

Djurens röst i Sverige (DRIS)

I rättspraxis har icke-statliga organisationer tillerkänts talerätt i frågor som rör jakt enligt jaktlagen och jaktförordningen med stöd av Århuskonventionens och unionsrättens bestämmelser, om de i övrigt uppfyller kriterierna för talerätt i 16 kap. 13 § miljöbalken. Enligt den bestämmelsen får vissa överklagbara domar och beslut överklagas av en ideell förening eller annan juridisk person som har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöintressen, inte är vinstdrivande, har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd (se Kamrätten i Stockholms dom i mål nr 4390-12 och 4392-12).

Förvaltningsrätten i Luleå har i ett avgörande den 3 november 2017, mål nr 2475-17, bedömt att Djurens röst i Sverige (DRIS) inte har talerätt i mål om skydds jakt. Förvaltningsrätten konstaterade att DRIS inledningsvis var en Facebook-grupp. Oavsett om DRIS herefter har omvandlats till en förening den 23 oktober 2017, har DRIS som förening vid nu aktuell prövning inte

bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år. DRIS uppfyllde således inte kriterierna för en sådan miljöorganisation som har talerätt i miljöfrågor i allmänhet. DRIS hade inte heller i övrigt visat att länsstyrelsens beslut om skyddsjakt påverkar dem på ett sådant sätt att de på annan grund kan tillräknas talerätt. Skäl att göra någon annan bedömning i förevarande mål har inte framkommit. Eftersom DRIS således saknar rätt att överklaga länsstyrelsens beslut ska föreningens överklagande avvisas.

Miljöpartiet de Gröna i Haninge och Miljöpartiet de Gröna i Nynäshamn

En dom om tillstånd enligt miljöbalken får under vissa förutsättningar överklagas av ideella föreningar som enligt sina stadgar har till syfte att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen (16 kap. 13 § miljöbalken). Genom denna bestämmelse har vissa miljöorganisationer fått talerätt (prop. 1997/98:45 del I sid. 486 ff).

Sammanlutningar eller grupper av väljare, som uppträder i val under särskilda beteckningar är att anse som politiska partier och deras syfte är att bedriva en politisk verksamhet (jfr prop. 1973:90 s. 156). Syftet med bestämmelsen i 16 kap. 13 § miljöbalken har inte varit att ge politiska partier en talerätt (jfr Miljööverdomstolens beslut den 5 september 2004, mål nr 4877-04). På grund härav och då det inte heller visats att Miljöpartierna berörs av den överklagade domen på ett sådant sätt att de på andra grunder ska anses ha rätt att överklaga den kan deras överklaganden inte tas upp till prövning. Miljöpartiet de Gröna i Haninge och Miljöpartiet de Gröna i Nynäshamns överklaganden ska därför avvisas.

Frågan om inhibition

Länsstyrelsen beslutade med stöd av 59 § jaktförordningen att beslutet skulle gälla omedelbart, dvs. utan hinder av att det överklagas. Förvaltningsrätten har efter yrkande från Jaktkritikerna, Naturskyddsföreningen i Haninge och Wolf Association Sweden beslutat att inte inhibera det överkla-

gade beslutet. Förvaltningsrätten beslutar nu att ta upp målet till omedelbart avgörande. Därmed saknas skäl att ta ställning till senare framställda yrkanden om inhibition.

Förutsättningar för skyddsjakt

Tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse

Länsstyrelsen har fattat sitt beslut om skyddsjakt bl.a. med hänvisning till tvingande skäl av social karaktär som har ett allt överskuggande allmänintresse. För att det ska vara möjligt att besluta om skyddsjakt efter varg med hänvisning till tvingande skäl av social karaktär bör det vara frågan om ett allmänt, långsiktigt, intresse av tvingande och överskuggande karaktär som kräver att skyddsjakt medges. Det ställs höga krav på den beslutande myndighetens bedömning.

Den aktuella vargen har sedan början av juni uppehållit sig på Södertörn, söder om Stockholm i huvudsak i ett område mellan Haninge i väster och Dalarö i öster. I ärendet finns en omfattande mängd kvalitetssäkrade vargobservationer. Av utredningen i målet framgår att vargens beteende under en längre tid påverkat människors sätt att leva i området. Sedan närmare sex månaders tid har vargen uppehållit sig vid bebyggelse och i närheten av människor. Vargen har bl.a. följt efter enskilda runt hus och gårdsplan, vistats på gångväg vid en idrottsplan intill skolan samt inne på en parkering i Svartbäckens by. Området där vargen uppehåller sig är ett välfrekventerat friluftsområde där många människor vistas. Av det överklagade beslutet framgår att människor i området har uttryckt stor oro för möte med varg och har förändrat sina levnadsvanor genom att exempelvis undvika hundpromenader och ridturer, m.m. Detta på grund av denna vargs närgångna beteende. Enligt länsstyrelsens bedömning uppehåller sig vargen dessutom mer frekvent i tätbebyggda områden och har därför så gott som dagligen mött människor när den rört sig genom området. Förvaltningsrätten som noterar att lagens förarbeten anger att vargar inte ska uppehålla sig i tätbebyggda

områden eller i närheten av bostäder på landsbygden finner inte skäl att ifrågasätta länsstyrelsens uppgifter i denna del. Av utredningen i målet framgår att den aktuella vargen haft det närgångna beteendet under en längre tid och det finns inget som tyder på att vargens beteende kommer att ändras. Med hänsyn härtill bedömer förvaltningsrätten att tvingande skäl av social karaktär som har ett allt överskuggande allmänintresse föreligger.

Allmän hälsa och säkerhet

Länsstyrelsen har även fattat sitt beslut om skydds jakt med hänvisning till allmän hälsa och säkerhet. För att skydds jakt på varg ska beviljas av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet krävs i regel att djuret uppvisar ett närgånget eller i övrigt oönskat beteende och kan antas vara farligt för allmänheten. För att skälet ska kunna åberopas för människors oro, rädsla och stress bör det finnas påtagliga risker för allmänhetens hälsa och säkerhet. Det kan i fråga om enskilda rovdjur vara aktuellt om rovdjuret har ett särskilt närgånget eller annat oönskat beteende och kan antas vara farliga för allmänheten. Fall där ett rovdjur bedöms vara farligt för människors säkerhet bör i första hand hanteras av polismyndigheten i enlighet med bestämmelser i jaktlagen. (Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skydds jakt s. 14 f).

I förevarande mål är det fråga om ett stort antal rapporter (kvalitetssäkrade och andra) om att vargen, vistats nära skolor, i friluftsområden samt varit närgången mot människor. Vargen uppges möta människor så gott som dagligen. Av viltskadecenters rapport (Nära vargar, SLU 2016-4 s. 5) framgår att de enstaka angrepp på människor som skett i områden som liknar Skandinavien har varit knutna till en längre period av tillvänjning där vargar under månader eller år vistats och även ätit matrester i anlutning till mänsklig aktivitet. I yttrande inför länsstyrelsens beslut har Viltskadecenter visserligen anfört att risken för skada på människor är mycket liten i dagsläget, men att om vargens beteende tillåts fortsätta, finns det en inte obetydlig risk att det på sikt kan uppstå en farlig situation. Länsstyrelsen har å sin sida be-

dömt att vargens beteende förändrats då den allt oftare närmar sig människor, på kortare avstånd än tidigare och har blivit allt svårare att skrämman bort. Den aktuella vargen har alltså förändrat sitt beteende på så sätt att den vistas i närheten av människor i större utsträckning än vad en annan genomsnittlig varg skulle göra. Med hänsyn härtill bedömer förvaltningsrätten att om vargens beteende tillåts fortsätta finns det en risk att det kan uppstå en farlig situation. Av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet föreligger därför även med stöd av detta undantag skäl till skyddsjakt.

Gynnsam bevarandestatus

Vargen i Sverige har bedömts ha en gynnsam bevarandestatus. Det har inte framkommit något som tyder på att bevarandestatusen skulle ha försämrats (jfr Kammarrätten i Sundsvalls dom den 5 oktober 2016 mål nr 2103-16). Den senaste inventeringsperioden 2016/17 visade att vargstammen ligger på en stabil nivå. I förevarande mål har länsstyrelsen konstaterat att den aktuella vargen inte bedöms som en särskilt genetiskt viktig varg med stöd av Naturvårdsverkets skrivelse (En värdering av genetiskt viktiga vargar i Skandinavien, NV-08531- 15).

Förvaltningsrätten bedömer att det inte har framkommit något som tyder på att den aktuella skyddsjakten skulle riskera att försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos vargstammen.

Annan lämplig lösning

Länsstyrelsen har vidtagit akuta skadeförebyggande åtgärder genom att sätta upp lapptyg samt uppmana boende i området att hålla sina hundar kopplade och djurägare att se över sina stängsel. Av det överklagade beslutet framgår att även att andra lämpliga lösningar övervägts som skrämnel. Effekten av skrämnel har dock bedömts som svår att genomföra med gott resultat och har därför inte ansetts utgöra en annan lämplig åtgärd i detta fall.

Förvaltningsrätten instämmer i länsstyrelsens bedömning att det i detta fall inte finns någon annan lämplig lösning än skyddsjakt. Kriteriet härom är därför uppfyllt.

Villkor

Förvaltningsrätten bedömer att de villkor som bestämts för skyddsjakten i beslutet inte kan anses strida mot jaktförordningen eller art- och habitatdirektivet och är sådana villkor som länsstyrelsen har rätt att besluta om.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten således att samtliga förutsättningar för skyddsjakt är uppfyllda. Den avvägning mellan de i ärendet motstående intressena av allmän hälsa och säkerhet, tvingande skäl av social karaktär som har ett allt överskuggande allmänintresse och att skydda vargstammen får anses vara proportionerlig. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i formulär DV 3109/1C (se bilaga 3).

Britt Dahlin

rådman

I avgörandet har även nämndemännen Jeanette Hademalm Berg, Sverker Hortlund och Tommy Pettersson deltagit.

Målet har föredragits av Mathias Gruvris.

Enskilda klagande

1. Mari Aho
e-postadress
2. Annica Amundin
e-postadress
3. Dan Anderberg
e-postadress
4. Jessica Andersson
e-postadress
5. Monica Andersson
Sven Wallanders väg 1
136 97 Årsta Havsbud
6. Maria Andreasson
e-postadress
7. Mirna Abrego,
Folkparken 12 Lgh 1501
136 40 Handen
8. Emil Arvidsson
Runstensvägen 67
136 45 Handen
9. Marie Björklund
e-postadress
10. Susanne Björkman
e-postadress
11. Stella Bondesson
Runstensvägen 67
136 45 Handen
12. Sunniva Bondesson
c/o Greta Bondesson
Grevgatan 68 Lgh 1402
114 59 Stockholm

13. Karin Boström
Tjärnstigen 28
135 62 Tyresö

14. Sara Brattström
e-postadress

15. Sara-Lotta Buvarp
Månbergsvägen 21
149 30 Nynäshamn

16. Eva Nyström
c/o Johnsson
Väländarundan 32
137 93 Tungelsta

17. Susanne Edlund
Skidbacken 18 Lgh 1101
174 54 Sundbyberg

18. Caroline Elgevall
Älgvägen 19 Lgh 1002
137 32 Västerhaninge

19. Lotta Engström
e-postadress

20. Tine Engström
Syltavägen 35
761 72 Norrtälje

21. Ellinore Eriksson
Lillgårdsvägen 11 Lgh 1103
137 57 Tungelsta

22. Anna Fernström
Fräcksta Gårdsväg 12
148 96 Sorunda

23. Johan Forslund
Njupkärrsvägen 82
135 46 Tyresö

24. Serena Franzén
Lammholmsbacken 177
143 46 Vårby

25. Maria Friblad
e-postadress

26. Daniel Gillsten
Åkertegen 6
148 40 Segersäng

27. Amber Grimfalk
Kristinehov Svensboda
273 57 Brösarp

28. Hera Gustavsson
c/o Dick Axelsson
Serenadgatan 23 Lgh 1204
215 73 Malmö

29. Mikael Görl
Bergsvägen 10 Lgh 1001
148 30 Ösmo

30. Ann-Charlotte Hallgren
e-postadress

31. Lena Hauptman
Hjälmvägs Backe 1
136 65 Söderby

32. Susanne Holöien
Granvägen 12
135 52 Tyresö

33. Anneli Hägesten
e-postadress

34. Magnus Hörnstedt
Ringvägen 98 Lgh 1201
137 31 Västerhaninge

35. Lena Johansson
e-postadress

36. Amanda Jonsson
e-postadress

37. Marie Järvi
Åvavägen 35
137 95 Österhaninge

38. Maria Jönsson
e-postadress

39. Stefan Karlsson
Balingsnäs vägen 98
141 34 Huddinge

40. Jeanette Karlsson
Attanäs 522
373 75 Jämjö

41. Maria Karlsson
e-postadress

42. Anna Hansson
Enbacken
Sittesta 52
148 91 Ösmo

43. Åsa Knifh
Svartbäckens By 324
136 59 Vendelsö

44. Seppo Koivula
Skrinnarvägen 8 Lgh 1202
633 59 Eskilstuna

45. Ulla Kym
Box 1
130 39 Sandhamn

46. Maj Vestman
Klapperstensvägen 12
137 61 Jordbro

47. Monica Larade
c/o Östman
Björklundsvägen 20
137 42 Västerhaninge

48. Riina Larsson
e-postadress

49. Christina Lindberg
Övre Vålsta Gård
Mulstavägen 24
137 92 Tungelsta

50. Lisen Lindell
Solhemsvägen 3 Lgh 1003
137 40 Västerhaninge

51. Maria Ljung
e-postadress

52. Lena Lundell
e-postadress

53. Tommie Lundgren
e-postadress

54. Carmen Lundhall
e-postadress

55. Anki Mannsheimer
e-postadress

56. Lilja-Maria Moilanden
Södra Läget 128
137 68 Jordbro

57. Anneli Molin
e-postadress

58. Anny Myrbäck
Tornslingan 41 Lgh 1305
142 61 Trångsund

59. Ulla Neimert
e-postadress

60. Lone Nielsen
Artillerigatan 8 Lgh 1202
802 60 Gävle

61. Anki Norberg
e-postadress

62. John Norman
Ribby Allé 31 C 1TR
137 42 Västerhaninge

63. Charlie Olofsson
Uthagsvägen 18 B
136 49 Vega

64. Linda Persson
e-postadress

65. Bitte Pettersson
e-postadress

66. Maria Rasonyi
Källvägen 16 A
136 46 Handen

67. Dale Ricketts
Timjanstigen 13
137 36 Västerhaninge

68. Sofia Ricketts
Tungelstavägen 31 B
137 37 Västerhaninge

69. Kicki Rosén
e-postadress

70. Erik Rothman
e-postadress

71. Diana Runeborg
e-postadress

72. Cajsa Sandström
e-postadress

73. Monika Schiffer
Norra Läget 23
137 68 Jordbro

74. Jeanette Setterberg
e-postadress

75. Ewa Stolt
e-postadress

76. Carin Sundberg
e-postadress

77. Emma Sundberg
e-postadress

78. Marie Svantesson
Vendelsö Skolväg 254
136 71 Vendelsö

79. Marie Svensén
Marknadsgatan 5 C Lgh 1001
784 44 Borlänge

80. Annica Ullhag
Näset Eknästorp 25
137 91 Västerhaninge

81. Karo Vahedi
Stenvägen 9
147 50 Tumba

82. Katja Vahedi
Stenvägen 9
147 50 Tumba

83. Jennica Wahlberg
Söderbymalmsvägen 52
136 45 Handen

84. Ritva Wahlgren
Ud/athen
103 35 Stockholm

85. Lucille Walldén,
Åkarvägen 8
138 34 Älta

86. Jenny Wasserman
Mildens Väg 6
137 92 Tungelsta

87. Robin Westerberg
Svarvarvägen 22
132 38 Saltsjö-Boo

88. Susanne Wiberg
Ålstavägen 38
137 56 Tungelsta

89. Sara Persson
Dalbobranten 12 Lgh 1101
128 68 Sköndal

90. Rebecca Wyrnwi
Ribby Allé 31 C 1TR
137 42 Västerhaninge

91. Karina Zaluska
Vikingavägen 54 Lgh 1302
136 43 Handen

92. Janne Åberg
e-postadress

93. Christel Åslund
e-postadress

94. Linda Åslund
Stora Nygatan 41 Lgh 1401
111 27 Stockholm

95. Tina Österlindh
e-postadress

96. Anna Persson
Stadsberga by 6
137 95 Österhaninge

97. Kjell Persson
Stadsberga by 6
137 95 Österhaninge

98. Sammy Sergerström
e-postadress

99. Britt-Marie Jonsson
Källvägen 16B
136 46 Handen

100. Malin Jonsson
e-postadress

101. Maja Lindholm
Vallavägen 175
136 41 Handen

102. Anette Törnhede
Stensprängaregatan 25
426 68 Västra Frölunda

103. Jonna Karlström
Senanders väg 16
752 34 Uppsala

104. Jens Lundin Byh
Timmervägen 32
136 48 Handen

105. Gunilla Jansson Dahlström
Handelsvägen 174
122 38 Enskede

106. Lars Thun
Jungfruns gata 407
136 60 Brandbergen

107. Barbro Weismann Elvegård
Ramsdalsvägen 52
136 68 Vendelsö

108. Agneta Wahlgren Johansson
Prinz väg 28
142 66 Trångsund

109. Mikael Hagman
Box 68
840 Ljungdalen

110. Mats Nygell
Rörstrandsgatan 52
113 40 Stockholm

111. Marta Satora
Lupinstigen 13 B
136 73 Vedelsö

112. Jessica Bergström
e-postadress

113. Hjalmar Höglund
e-postadress

114. Anette Johansson
Malmköpingsvägen 52
125 40 Älvsjö

Skydds jakt efter en (1) varg inom Haninge och Tyresö kommuner

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutar om skydds jakt efter en (1) varg, försedd med radiosändarhalsband, i ett område i Haninge och Tyresö kommuner. Jaktområdet framgår av bifogad karta, se bilaga 1.

Skyddsjakten får ske under perioden från och med beslutsdagen till och med den 28 februari 2018, dock längst tills dess att en (1) varg fällts eller tills dess annat beslutas.

Villkor

Jaktmedel och metoder m.m.

1. Skyddsjakten får ske under hela dygnet.
2. Skyddsjakten får ske på annans mark.
3. Alla typer av belysning får användas för att underlätta skyddsjakten.
4. Motordrivna fordon får användas för att spåra och genskjuta vargen under skyddsjakten. Undantaget om användning av motordrivna fordon ger inte rätt att från motordrivet fordon förfölja eller skjuta varg. Dock får skott avlossas av skytt utanför motordrivet fordon i direkt anslutning till att motorn slagits av.
5. Länsstyrelsen utser jaktledare för skyddsjakten. Jaktledaren utser de personer som får jaga med stöd av detta beslut. Samråd med Länsstyrelsen ska ske avseende det antal personer som ska ingå i jaktlaget vid varje jakttillfälle.
6. Jaktledaren ska före jaktens början informera samtliga jakttagare om villkoren för jakten, gränsförhållanden samt de övriga regler och lagstiftning som gäller för skyddsjakten.
7. Skyddsjakten får inte bedrivas på så sätt att djuret utsätts för onödigt lidande.
8. Skyddsjakten får bedrivas som smyg- och vaktjakt. Lockpipa får användas. Spårhund i lina får användas.
9. Endast kulpatroner klass 1 får användas vid skyddsjakten. De begränsningar i magasinkapacitet hos halvautomatiska kulvapen som anges i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) ska följas.

BESLUTDatum
2017-12-06Beteckning
218-42280-2017

10. Om varg påskjutits men inte fällts ansvarar skytt och jaktledare för att eftersök genomförs med hund som är särskilt tränad i att spåra varg.
11. En hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt ska kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen.
12. Jakten ska i övrigt bedrivas med största möjliga hänsyn till såväl övrig fauna som boende och det rörliga friluftslivet inom jaktområdet.
13. Skydds jakt med stöd av detta tillstånd får inte bedrivas inom detaljplanerat område utan tillstånd från Polismyndigheten.

Rapportering

14. Jaktledaren ska omedelbart efter att ett djur fällts eller påskjutits anmäla detta till Länsstyrelsen.

Hantering av fälld varg

15. Skytten ska utan dröjsmål visa upp den fällda vargen samt skottplats för Länsstyrelsens besiktningsman.
16. Fälld varg får inte flyttas från fallplatsen innan den besiktigats av Länsstyrelsens besiktningsman.
17. Det fällda djuret ska omhändertas av Länsstyrelsen för vidarebefordran till Statens veterinärmedicinska anstalt för obduktion. Hela djuret tillfaller staten. Om staten, efter undersökning, inte har användning för djuret ska hela djuret destrueras.

Avlysning m.m.

18. Länsstyrelsen avlyser jakten om en (1) varg fällts eller påskjutits innan jakttiden löpt ut. Om Länsstyrelsen bedömer att det påskjutna djuret är oskadat efter det att eftersök har genomförts meddelar Länsstyrelsen om fortsatt jakt ska ske inom den tid beslutet gäller.
19. Kopia av detta beslut ska medföras av de personer som genomför skyddsjakten.

Verkställighet

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen att detta beslut ska gälla även om det överklagas.

Information

Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna finns i 43-46 a §§ samma lag.

BESLUTDatum
2017-12-06Beteckning
218-42280-2017**Bakgrund*****Länsstyrelsens kännedom om varg i området***

En varg med radiosändarhalsband hade den 6 juni 2017 sin första position i Stockholms län. Vargen rörde sig in i länet söderifrån och har sedan början av juni uppehållit sig på Södertörn, söder om Stockholm i huvudsak i ett område mellan Haninge i väster och Dalarö i öster.

Länsstyrelsen har under perioden via Rovobs.se fått in ett mycket stort antal rapporter, ca 400 stycken, av observationer av varg på Södertörn. Flera av rapportörerna har dokumenterat sina observationer med foton eller film. Flera av observationerna är vidare kvalitetssäkrade av Länsstyrelsen.

Eftersom vargen är försedd med sändare kan position för djuret visas med vissa intervaller, förutsatt att mobiltäckning finns. Sedan 12 oktober 2017 har inga positioner registrerats, sannolikt beroende på att sändaren inte längre fungerar.

Den sändarförsedda vargen är en tik född 2016 i reviret Slettås 3, Norge. Den försågs med radiosändarhalsband den 14 januari 2017 i Norge. Genetisk klassning F3. Vargtiken är syskon till den varghane som fälldes efter skydds jakt i Vallentuna den 10 oktober 2017.

Det har förekommit rapporter om att ytterligare en varg ska ha setts i området tillsammans med den aktuella vargen. Dessa uppgifter har inte kunnat bekräftas av Länsstyrelsen.

Skador i området

Den 6 juni 2017 hittades ett får och ett lamm döda i Södertälje. Efter besiktning kunde Länsstyrelsen konstatera att djuren dödats av varg. Vargens väg in i hagen spårades med Länsstyrelsens tjänstehund. Det har inte gått att bekräfta att det rör sig om den sändarförsedda vargen, men den har redovisat en position inte långt från platsen vid den aktuella tidpunkten. Länsstyrelsen bedömer därför att skadorna sannolikt orsakats av den aktuella vargen.

Den 3 september 2017 hittades två får skadade i en beteshage på Tyresta gård och avlivades till följd av skadorna. Efter besiktning kunde Länsstyrelsen konstatera att det var en varg som skadat fåren. Ett ytterligare dött får hittades senare i hagen. Även här bedömer Länsstyrelsen det sannolikt att skadorna orsakats av den radiosändarförsedda vargen då den befunnit sig i området och det inte vid tillfället fanns några andra tecken på varg i området.

Den 27 september 2017 hittades två får döda i Beteby, Österhaninge. Länsstyrelsen kunde efter besiktning konstatera att fåren dödats av varg. Flera observationer kom in från Beteby, där anmälarna sett den sändarförsedda vargtiken.

BESLUTDatum
2017-12-06Beteckning
218-42280-2017***Vargens uppträdande nära människor***

Ett flertal rapporter om den sändarförsedda vargen visar att den rört sig nära människor och att den i många fall har visat ett oskyggt beteende. Vargen har uppvisat ett stort intresse för hundar och i flera fall har den närmat sig människor med hundar. Rapporter visar också att vargen har rört sig nära bebyggelse och i tätbebyggt område.

Bland händelser där vargen uppträtt nära människor kan nämnas följande (ett urval av rapporter).

2017-08-18. En vargtik försökte ansluta till en hundflock om fem individer, vargtiken var inte aggressiv. Den var med rapportören ca 30 minuter. Enligt rapportören var vargen som närmast fyra meter från henne och framme i direktkontakt med två av tamhundarna. Vargen finns på film. Filmen visar en varg som uppehöll sig i skogskanten, rätt långt från rapportören. Rapportörens hundar var lösa och de sprang, i omgångar, skällande mot vargen. Det var hundarna som sökte upp vargen.

2017-08-25. Rapport inkommer om att en varg hade jagat hästar i en hage i området. Länsstyrelsen kvalitetssäkrade observationen genom spårning med tjänstehund. Länsstyrelsen har även tagit del av bilder på vargtiken i närheten av hästhagen.

2017-09-10. Rapport från person som mött vargen på ett avstånd om, enligt rapportören, två till tre meter. Rapportören upplevde vargen som skadad, slö, loj, då den inte gick undan. Länsstyrelsens fältpersonal har pratat med rapportören. Bild på varg har inkommit och Länsstyrelsen kan konstatera att djuret på bilden är den aktuella vargtiken.

2017-09-12. Vid dokumentation av närgångenhet stötte Länsstyrelsens personal, tillsammans med hund, på vargen. Vargen höll sig hela tiden inom 100 meter och gick undan först när personalen var på ett avstånd om 20-30 meter.

2017-09-23. Par med hund mötte varg på väg tillbaka till Tyresta by efter promenad. Paret vände och gick i motsatt riktning. Vargen följde efter i en km, först på hundra meters avstånd och sedan som närmast på fem meters avstånd, enligt rapportören. Vargen vek av upp i skogen då paret nådde en lägereld. Bilder finns och visar vargtiken på vägen framför hunden.

2017-09-27. Rapportören var ute och gick med sin jämthundstik och observerade vargen i närheten av rapportörens systems hus. Eftersom systems hund oftast är utomhus sprang rapportören upp mot huset, men systems hund var inte ute. Vargen följde efter rapportören upp mot huset. Eftersom systemen inte var hemma, och huset låst, förflyttade sig rapportören till altanen på husets baksida. Vargen följde efter runt huset, men kom inte fram till altanen. Vargen var som närmast på ca fem meters avstånd från rapportören. Av Länsstyrelsen kvalitetssäkrad rapport.

BESLUTDatum
2017-12-06Beteckning
218-42280-2017

2017-10-11. Personal, med tjänstehund, från länsstyrelserna i Västmanlands- och Stockholms län var på plats i området och hade den aktuella vargtiken, vid två tillfällen, på ca 25 meters avstånd.

2017-10-14. Rapport inkom om att vargtiken jagat nötkreatur vid Småhamra gård och att den hade lyckats skilja en ko från flocken. Det finns bilder på att vargen befann sig i hagen. Länsstyrelsen kvalitetssäkrade observationen och satte upp lapptyg runt stora delar av hagen.

2017-10-23. Rapport inkom om att vargen befann sig längs vägen mot Tyresta by och förföljde en lös hund. Länsstyrelsen har sett film från händelsen och kan konstatera att vargtiken var på platsen. Vargen observerar hunden på längre avstånd, följde först efter när hunden gick efter matten, men vek sedan av upp mot skogen.

2017-11-07. Rapport inkom om att vargen var på åkern vid parkeringen vid Tyresta by. Rapportören uppgav att det var en totalt orädd vargtik med halsband. Rapportören försökte skrämja vargtiken med skrik och stora gester men den tittade bara på rapportören och gick runt lite. Länsstyrelsen har sett film från händelsen och bekräftar att det rör sig om den aktuella vargtiken.

2017-11-14. En person blev omsprungnen av vargen vid dennes bostad. Personen hade gått från sitt hus ned mot vägen. Efter en kort bit kom en varg och sprang om henne. Vargen fortsatte ca 50-60 meter framför henne varpå den sedan vek av upp i slänten. Vargen gick sedan snett tillbaka och personen tog då en bild på vargen. Personen gick sedan tillbaka mot huset och hon tror att vargen sprang in i skogen. Rapporten har kvalitetssäkrats av Länsstyrelsen på platsen. Besiktningshundens spårning styrker personens berättelse och bedömningen är att vargen passerat henne på ett avstånd om 2-2,5 meter.

2017-11-14. En person rapporterade att hon fick sällskap av vargen när hon gick en promenad med sin hund tidigare i november. Den följde efter dem, strax bakom, i någon kilometer. Vargen gjorde inget och hon upplevde det som om vargen inte alls var intresserad av henne. Personen har visat en bild där vargen går precis bakom personen. Länsstyrelsen kan konstatera att djuret på bilden är vargtiken.

2017-11-16. En person kontaktade Länsstyrelsen och beskrev dennes möte med vargtiken i Tyresta. Film från händelsen har inkommit. Länsstyrelsen kvalitetssäkrade på plats genom att kontrollera platsen och avstånd. I första filmsekvensen, innan rapportören börjar backa, är avståndet mellan personen och vargen ca 18 meter. Personen backade sedan upp genom ormbunkarna och vargen gick förbi personen på vägen, avstånd ca 11 meter. På trottoaren, när vargen gick mot rapportören, är avståndet ca 6 meter. Vargen skrämdes sedan bort genom att personen stannade och vevade med armarna samtidigt som det kom en bil på vägen bredvid vargen.

BESLUT**Datum**
2017-12-06**Beteckning**
218-42280-2017

2017-11-17. Rapport inkom där rapportören uppgav att denne var ute på ridtur med sin häst i skogen. Då dök en varg upp och började följa efter dem. De skrittade vidare och vargen följde efter dem i ca 500 meter, som närmast på ett avstånd om ca 10 meter. Länsstyrelsen har sett film från händelsen och kan konstatera att filmen visar att den aktuella vargtiken följde efter hästen.

2017-11-24. En person kontaktade Länsstyrelsen och berättade att denne varit ute och sprungit med sin hund vid skolan i Svartbäcken. Personen hade mött vargen på gångvägen vid idrottsplanen intill skolan. Vargen hade inte velat gå iväg när hennes hund morrade mot den. Då personen gick emot vargen och skrek ryggade den tillbaka för att sedan gå emot henne igen när hon tystnade. Personen upplevde händelsen som mycket obehaglig. En person kom från parkeringen och hjälpte henne att skrämman iväg vargen.

Samma dag inkom även en rapport där rapportören uppgav att hen hade parkerat sin bil på parkeringen vid Svartbäckens skola. Rapportören uppgav att denne såg vargen på parkeringen när hen kom med bilen. Rapportören parkerade bilen och började gå mot skolan då rapportören hörde någon skrika. En motionär med kopplad hund försökte skrämman vargen som inte backade utan gick närmare.

Ytterligare en rapport inkom samma dag där rapportören uppgav att denne hade mött vargen klockan 7 inne på parkering i Svartbäckens by (andra parkeringen till vänster från infartsvägen). Vargen hade följt efter rapportören och dennes hund på 1-2 meters avstånd. Vargen hade backat lite när rapportören försökte skrämman den men vargen hade sedan följt efter igen.

Med anledning av att vargen befann sig inom området vid Svartbäcksskolan kallades Länsstyrelsens personal till Svartbäcken. Länsstyrelsen kunde i samband med kvalitetssäkring konstatera att vargen gått över parkeringen vid skolan och följt staketet som löper utmed idrottsplanen intill skolan.

2017-11-26. Rapport inkom där rapportören uppgav att varg med halsband hade gått efter rapportören, rapportörens sambo och deras tre hundar på en grusväg. Länsstyrelsen har talat med rapportören som uppgav att de gick på grusvägen med sina kopplade hundar och att vargen gick efter dem några hundra meter, tills att de kom fram till bilen. När de under promenaden stannade så stannade vargen, när de gick på i rask takt så travade vargen efter. Den höll sig hela tiden ca tio meter ifrån dem. När de kom fram till bilen satte de hundarna i bilen och vargen stod stilla och tittade, ca 10 meter ifrån dem. Efter en stund gick den upp i skogen. Det finns bild på vargen och Länsstyrelsen har kvalitetssäkrat bilden på plats.

2017-11-26. Rapport inkom om att vargen var på en gårdsplan och mötte en lös hund. Hunden skällde på ena sidan av ett staket och vargen stod på andra sidan. En anställd på gården försökte skrämman iväg vargen genom att gå emot den med en dyngraka och vifta. När personen, enligt rapportören, var ca två meter ifrån vargen gick vargen iväg. När personen stannade så vände vargen och gick emot honom. Detta upprepades tre gånger och sedan lommade vargen iväg.

BESLUTDatum
2017-12-06Beteckning
218-42280-2017

Länsstyrelsens har pratat med rapportören som beskrivit händelsen och på plats visat var vargen, hunden och den anställde befann sig.

Länsstyrelsen har därutöver tagit emot ca 400 rapporter via rovobs.se, telefonsamtal och mail. I flera fall beskriver personer möte med varg på nära avstånd, oftast i samband med att man medfört hund. Många har uttryckt stor oro för möte med varg, särskilt personer som har hundar. Till exempel har personer berättat att man inte vågar rasta sin hund i området där vargen uppehåller sig, utan åker iväg till en annan plats. Personer med hundverksamhet inom området har berättat att de inte vågat gå på promenader med kunders hundar, eftersom de befarat att de ska möta vargtiken.

I sociala media finns även ett stort antal uppgifter (bilder, filmer, kommentarer) om såväl observationer samt möten med varg i området. Länsstyrelsen har inte haft resurser att kommentera eller kvalitetssäkra dessa.

Förebyggande åtgärder

Länsstyrelsen har i samband med angrepp på får samt incidenten med kor vidtagit akuta skadeförebyggande åtgärder genom att sätta upp lapptyg. Effekten av lapptyg är övergående och innebär ingen permanent skadeförebyggande åtgärd. Djurhållare vid Tyresta by har efter angreppet rovdjurssäkrat sina stängsel.

Länsstyrelsen har informerat boende i området, via telefon, mail, Länsstyrelsens hemsida, media och via ett informationsmöte, att hålla hundar kopplade samt uppmanat djurägare att se över sina stängsel.

Länsstyrelsen har även den 28 september 2017 fattat beslut om att genomföra skrämselförsök, då vargtiken närmade sig hundar och människor på ett oönskat sätt (dnr 218-40553-2017). Skrämselförsöken, avlossande av gummikulor samt ljus- och ljudeffekter, har syftat till att ändra vargens beteende så att den ska uppfatta att människa tillsammans med hund ger obehag. Åtgärderna fick utföras till och med den 2 oktober 2017. Länsstyrelsen fattade den 10 oktober 2017 ett nytt beslut om skrämselförsök som gällde till och med den 10 november 2017 (dnr 218-41909-2017).

I samband med handläggningen av beslut om skrämselförsök har Länsstyrelsen hört Viltskadecenter, som har uttalat i huvudsak följande. Det verkar vara möjligt att, i det här fallet, genomföra ett eller flera skrämselförsök eftersom Länsstyrelsens fältpersonal har kunnat gå mot vargen på ett avstånd under 30 meter. Det tycks som om vargen, i likhet med andra ungvargar i samma situation, är intresserad av hundar. Även om det är möjligt att genomföra skrämselförsök är det enligt Viltskadecenter osannolikt att man lyckas få vargen att förknippa människor och eller hundar med obehag och att det dessutom leder till en önskad beteendeförändring. Inte minst eftersom det i området rör sig mycket människor med hund, vilket sannolikt ”späder ut” eventuell effekt av skrämselförsök. För varje gång vargen stöter på den person som utför skrämselförsök (med hund) och blir träffad

BESLUTDatum
2017-12-06Beteckning
218-42280-2017

av gummikulor, så kommer den sannolikt att ha mött flera andra människor med hund där den inte blivit beskjuten.

Länsstyrelsens beslut att prova skrämrelåtgärder fattades mot bakgrund av att nu aktuell varg är sändarförsedd och därigenom bedömdes vara lätt att spåra. Vid flera tillfällen har vargen eftersökts i syfte att utföra skrämrel, men det har vid dessa tillfällen inte varit möjligt att komma tillräckligt nära den för att utföra meningsfulla skrämrelåtgärder.

Begäran om skydds jakt

Länsstyrelsen har den 10 oktober 2017 fått en begäran från Alexandra Anstrell om att Länsstyrelsen ska utreda skydds jakt på Södertörns vargen, dnr 218-42280-2017.

Sandemar Godsförvaltning AB har den 9 november 2017 ansökt om tillstånd till skydds jakt på vargtiken. En ansökan har även, den 11 november 2017, inkommit från Kommanditbolag Årsta Säteri KB. Ansökningarna handläggs i separata ärenden, dnr 218-46534-2017 och 218-47464-2017.

Länsstyrelsen har även ett pågående ärende angående information, klagomål, anmälan m.m. angående varg i området, dnr 218-38718-2017.

Yttrande från Viltskadecenter

I samband med handläggningen av ovanstående begäran om utredning av skydds jakt har Länsstyrelsen hört Viltskadecenter, som har uttalat i huvudsak följande. Viltskadecenter tillämpar tumregler vid situationer där en eller flera vargar vid upprepade tillfällen och under en längre tid har rapporterats vistas inom 30 meter från en eller flera människor i dagsljus eller mörker. I det aktuella fallet har Länsstyrelsen i Stockholms län en omfattande dokumentation av rapporter (kvalitetssäkrade och andra) som visar att vargen under de senaste 4 månaderna vid ett stort antal tillfällen har uppträtt nära människor. Sannolikt beror detta på att vargen, som är en ensam ungvarg, ser hundar som potentiella partners/ konkurrenter. I dagsläget bedömer Viltskadecenter att risken för skada på människor är mycket liten, men om vargens beteende tillåts fortsätta finns en inte obetydlig risk att vargen blir så van vid att uppehålla sig kring människor som rör sig utomhus att det på sikt kan uppstå en farlig situation. För att förebygga detta föreslår Viltskadecenter således att Länsstyrelsen beviljar ansökan om skydds jakt.

Skäl till Länsstyrelsens beslut**Förutsättningar för skydds jakt**

Bestämmelserna gällande skydds jakt i den svenska lagstiftningen har sin grund i Rådets direktiv 92/43//EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Beslutande myndigheter ska, ifråga om arter

BESLUTDatum
2017-12-06Beteckning
218-42280-2017

som är skyddade enligt direktivet, tolka den svenska lagstiftningen i linje med detta direktiv. Vargen har ett strikt skydd enligt EU:s direktiv.

För att skyddsjakt ska kunna medges krävs att förutsättningarna i 23 a § jaktförordningen (1987:905) är uppfyllda. Skyddsjakt får enligt bestämmelsen meddelas bland annat av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön. Ett annat skäl till att medge skyddsjakt är att förhindra allvarlig skada särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom. För skyddsjakt krävs även att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde,

Naturvårdsverket har enligt 23 b § jaktförordningen beslutanderätten gällande skyddsjakt efter varg, men får, med stöd av 24 a § jaktförordningen överlämna till länsstyrelsen att besluta om skyddsjakt bl.a. efter varg. Naturvårdsverket har den 22 december 2016 (ärendenr. NV-08042-16) delegerat rätten att besluta om skyddsjakt på varg till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Länsstyrelsen ska i ärenden som handlar om skyddsjakt på rovdjur göra en samlad bedömning i varje enskilt fall. Länsstyrelsen ska bland annat bedöma och ta hänsyn till omfattningen av skador och olägenheter, om skadeförebyggande åtgärder har gjorts samt vilka möjligheter till förebyggande av skada och olägenheter som finns, på kort och lång sikt. Länsstyrelsen ska också utvärdera möjligheterna till andra lämpliga lösningar än skyddsjakt, samt beakta vargstammens utveckling i landet som helhet samt den aktuella vargens genetiska ursprung. Vidare ska Länsstyrelsen bedöma om det går att identifiera individer som är speciellt skadegörande eller orsakar allvarliga olägenheter.

Annan lämplig lösning

De försök till skrämselfångor som har prövats har inte kunnat genomföras. Skrämselfångor är förhållandevis svåra att genomföra med gott resultat, vilket bekräftas av Viltskadecenters yttrande. Länsstyrelsen bedömer att det inte är motiverat att fortsätta med ytterligare skrämselfångor.

Skadeförebyggande åtgärder på tamboskap genom till exempel rovdjurssäkra stängsel har delvis utförts i området men kan inte utföras hos alla djurhållare på kort tid, utan kan i de flesta fall endast utgöra en del av en mera långsiktig lösning för att förebygga angrepp av rovdjur.

Länsstyrelsen bedömer att någon annan lämplig lösning inte finns att tillgå i aktuellt fall.

BESLUT

Datum
2017-12-06

Beteckning
218-42280-2017

Tvingande skäl som har ett allt överskuggande samhällsintresse samt av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet

Beteendet från varg att uppehålla sig nära människor och omedelbart intill bebyggelse kan innebära en ökad oro och anspänning för de människor som lever och verkar i området. Känslor som rädsla och oro kan vara svåra att mäta, men kan påverka människor på ett betydande sätt. Denna påverkan kan bli långvarig om inte situationen ändras.

Regeringen har i prop. 2012/13:191, En hållbar rovdjurspolitik, uppmärksammat de socioekonomiska aspekterna när det gäller rovdjur, däribland människors rädsla. "Orientering, jogging, skidåkning, ridning, hundträning och bärplockning är aktiviteter som människor kan känna tveksamhet inför att utföra och därför välja att upphöra med i områden med rovdjur. Det finns vidare platser i landet där föräldrar känner osäkerhet inför att låta sina barn gå ensamma till skolbussen av rädsla för stora rovdjur" (sid. 24). Regeringen har även i nämnda förarbeten uttalat bland annat följande. "Oron påverkar människors vardag. Regeringen tar denna oro på stort allvar och anser bl.a. att vargar inte ska uppehålla sig i tätbebyggda områden eller i närheten av bostäder på landsbygden. I de fall skydds jakt kan bli aktuellt enligt 23 a och 28 §§ jaktförordningen måste den vara rättssäker och ge den som värnar sina djur bra möjligheter till detta." (sid. 40)

Den nu aktuella vargen har uppehållit sig i området under sex månader. Området är omgivet av tät bebyggelse och många människor vistas inom området, även i skogsområdena. Vargen har därför så gott som dagligen mött människor när den rört sig genom området. Människor har också sökt upp vargen för att fotografera och filma den. Länsstyrelsen gör bedömningen att vargen, då den söker kontakt med hundar, har blivit mer och mer van vid närvaro av människor. I slutet av perioden har den även har sökt sig till människor utan hund. Den första tiden kunde människor med lätthet skrämman bort vargen genom att följa de råd som finns angående hur man ska bete sig i mötet med en varg, dvs. att gå emot den och göra sig stor genom att vifta med armarna, klappa händerna och ropa. Den senaste tiden har rapporter dock visat på att det är allt svårare att skrämman bort vargen. För en person med hund krävs det ofta att andra människor ansluter så att man gemensamt kan skrämman bort vargen. Det har även förekommit incidenter där vargen följer efter människor som rider.

Länsstyrelsen har den senaste tiden sett en förändring i vargens beteende då den allt oftare närmar sig människor och då på ett kortare avstånd än tidigare. Den uppehåller sig dessutom mer frekvent i tätbebyggda områden. Länsstyrelsen gör bedömningen att vargen uppvisat ett oönskat beteende genom att den i ett flertal fall under en begränsad tidsperiod närmat sig människor och vid flera tillfällen varit svår att skrämman iväg. Flera av de redovisade händelserna visar på ett för arten varg oönskat beteende då den är mycket närgången.

Länsstyrelsen bedömer att undantaget "tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse" är tillämpligt i detta fall. Detta mot bakgrund av

BESLUTDatum
2017-12-06Beteckning
218-42280-2017

regeringens uttalande i prop. 2012/13:191 om att vargar inte ska uppehålla sig i tätbebyggda områden. Nu aktuell varg har uppehållit sig i nära anslutning till och i tätbebyggelse. Många i området har uttryckt stor oro för möte med varg och har på grund av detta ändrat sitt levnadssätt genom att exempelvis undvika hundpromenader och ridturer, ställa in förskoleutflykter m.m. Detta på grund av denna vargs närgångna beteende. Mot bakgrund av den påverkan vargens närvaro har på människors levnadssituation och att denna påverkan pågått under en längre tid bedömer Länsstyrelsen att det föreligger tvingande skäl av social karaktär som har ett allt överskuggande allmänintresse.

Området där vargen uppehåller sig är ett välfrekventerat friluftsområde där många människor vistas. Sannolikheten är därför stor att vargen kommer att möta människor regelbundet. Det finns således en uppenbar risk att vargen vänjer sig vid människor. Även om Länsstyrelsen bedömer att risken för fysisk skada på människor i nuläget är liten bedömer Länsstyrelsen, i likhet med Viltskadecenter, att om vargens beteende tillåts fortsätta finns en risk att vargen blir så van vid att uppehålla sig kring människor som rör sig utomhus att det på sikt kan uppstå en farlig situation. Av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet föreligger därför även med stöd av detta undantag skäl till skydds jakt.

Gynnsam bevarandestatus

Vargpopulationen har bedömts ha en gynnsam bevarandestatus i Sverige och skydds jakt på enskilda vargar påverkar i regel inte den gynnsamma bevarandestatusen för varg. För att en skydds jakt dock inte ska försvåra upprätthållandet av denna gynnsamma bevarandestatus är det av vikt att kunna bedöma en vargs genetiska värde. Det är vargar som invandrat från Finland och Ryssland som framförallt bedöms ha ett högt värde, se Naturvårdsverkets promemoria En värdering av genetiskt viktiga vargar i Skandinavien, NV-08531-15.

Den sändarförsedda vargtikens genetiska status är som tidigare nämnts F3. Vargindividerna bedöms inte vara särskilt genetiskt värdefulla.

EU-kommissionen har i sin vägledning anfört att strängheten hos något av villkoren ökar med graden av ett undantags påverkan på en art/population (se Vägledning om strikt skydd för djurarter av intresse för gemenskapen i enlighet med rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer, slutlig version februari 2007). Det innebär således att ju större negativ påverkan ett beslut om skydds jakt har på populationen av den aktuella arten desto högre krav bör ställas på de förutsättningar som ska vara uppfyllda enligt 23 a §. Samtidigt bör en mindre strikt bedömning kunna göras i de fall jakten har liten eller ingen effekt på populationen.

Länsstyrelsen bedömer att skydds jakt i det aktuella fallet inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus.

BESLUTDatum
2017-12-06Beteckning
218-42280-2017*Sammanfattande bedömning*

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att förutsättningarna i 23 a § jaktförordningen för att medge skyddsjakt i det nu aktuella fallet är uppfyllda. Länsstyrelsen beslutar, på eget initiativ, att skyddsjakt ska medges med de begränsningar som framgår av beslutet.

Länsstyrelsens villkor

För att skyddsjakten ska kunna bedrivas effektivt bedömer Länsstyrelsen att det finns skäl att meddela undantag från vissa bestämmelser om jaktens genomförande i jaktförordningen.

I 9 § jaktförordningen regleras vilken tid av dygnet som jakten får bedrivas. Länsstyrelsen tillåter nu att skyddsjakten får ske under hela dygnet.

Som huvudregel är det, enligt 31 § jaktlagen, förbjudet att bedriva jakt från motordrivna fordon. Länsstyrelsen anser att det finns skäl att besluta om undantag från detta beslut med stöd av 24 d § jaktförordningen. Begränsningar i undantaget framgår dock av ovan meddelade villkor.

Vidare bedömer Länsstyrelsen det motiverat att alla typer av belysning får användas för att underlätta skyddsjakten och undantag från förbudet i 14 § jaktförordningen medges med stöd av 15 § sjätte stycket jaktförordningen. Länsstyrelsen anser att förutsättningarna enligt 15 b § jaktförordningen är uppfyllda för att meddela sådana undantag.

För att en effektiv jakt ska kunna genomföras behöver även skyddsjakten ske på annans jaktområde, vilket föreskrivs med stöd av 24 d § andra stycket jaktförordningen. Enligt samma bestämmelse får den beslutande myndigheten bestämma hur man ska förfara med ett dödat djur. Det är även ett krav, enligt 29 § jaktförordningen, när Länsstyrelsen beslutar gällande arter som tillhör statens vilt.

I enlighet med 17 § jaktförordningen ska en hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen.

Enligt 9 b § jaktförordningen ska i beslut som avses i 23 a § anges bl.a. vilka arter som berörs och antalet djur som får fällas, vilka medel och metoder som får användas, vilken tid och vilket område som avses, de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd och den kontroll som kommer att ske. Med föreskrivna villkor och begränsningar som meddelats i detta beslut bedömer Länsstyrelsen att kraven i 9 b § jaktförordningen är uppfyllda.

Kungörelsedelgivning

Beslutet delges genom kungörelsedelgivning med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932). Kungörelse om detta beslut införs inom 10 dagar från datumet för beslutet i Post- och Inrikes Tidningar samt i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet.

BESLUT

Datum
2017-12-06

Beteckning
218-42280-2017

Hur man överklagar Länsstyrelsens beslut

Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Luleå, se bilaga 2.

Skrivelsen ska ha kommit in till Länsstyrelsen i Stockholms län senast den 10 januari 2018.

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av vik. landshövding Åsa Ryding. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit chefsjurist Lena M Johansson och naturvårdschef Mia Olausson, föredragande.

Bilagor

1. Karta över jaktområdet
2. Hur man överklagar hos Förvaltningsrätten

Kopia till

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Polismyndigheten Region Stockholm, registrator.stockholm@polisen.se
Viltförvaltningsdelegationen Stockholms län
Länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet
Viltskadecenter
Alexandra Anstrell

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.